

קצח אחר נכנס אצל שלשה שאכלו וכו' ב' סעיפים:

א שלשה שאכלו והם מברכים בזמון ונכנס אחד שלא אכל אם נכנס כשאמר המברך בברך שאכלנו משלו חייב לענות אחריו ברוך ומברך¹ שמו תמיד לעולם ועד² ושוב אינו עונה אמן אחר ברוך שאכלנו כמו"ש בסימן קצ"ה³ ואם מומנים בעשרה עונה אחריו ברוך אלהינו ומברך שמו תמיד לעולם ועד⁴ והוא הדין אם היה שם כשאכלו ולא אכל עמהם⁵.

ואם לא ענה אחריו כד' או שנכנס כשהמסובין עונים ברוך שאכלנו שאינו יכול לענות ברוך ומברך כיון שלא שמע שאמר המברך נברך (ואף לדברי האומרים) שמי שלא שמע ברכו משי"ן יכול לענות עם הציבור כאן⁶ אינו יכול לענות עם המסובין שהם עונים ברוך שאכלנו והוא לא אכל ולענות בפני עצמו ג"כ אינו ראוי כיון שלא שמע) יענה אחריהם אמן⁷ ושוב אינו עונה אחר ברוך שאכלנו שהורו המברך⁸.

ואין צורך לומר בברכות הגמורות שיש בהן הזכרת השם שחייב לענות אחריהם אמן אע"פ שאינו חייב בהם⁹.

ואם נכנס כשהמברך חוזר ואומר ברוך שאכלנו יש אומרים¹⁰ שצריך לענות אחריו אמן ויש אומרים¹¹ שא"צ שכיון שהמסובים שאכלו הם שותקים אין עליו שום חיוב כלל (ויש לחוש לסברה הראשונה):

ב וכל זה כשהוא לא אכל ולא שתה אבל אם אכל כזית ירק או דבר אחר או שתה רביעית מאוזה משקה ולא בירך עדיין ברכה אחרונה¹² ונכנס אצלם יכול לענות עמהם ברוך שאכלנו משלו אע"פ שלא אכל עמהם בחבורה אחת אלא בבית אחר¹³ (ואפילו נכנס בשעה שכל המסובין עונים עונה עמהם ברוך שאכלנו אע"פ שלא שמע נברך כיון שעונה עם המסובין ששמעו לפי דברי האומרים כן בברכות¹⁴):

קצמ על מי מומנני ועל מי אינן מומנני וכו' א' סעיפים:

א השמש שאכל כזית מומנים עליו¹⁵ שאף שלא קבע עצמו¹⁶ בשלחן עמהם אלא עומד ומשמש עליהם¹⁷ ואכל מעומד וגם הולך ובא¹⁸ באמצע אכילתו ואין לו קביעות כלל

יב לבוש. אלה ושא ס"ק ב ורבה ס"ק ג. שכן הסכימו הארונים.

יג ט"ז ס"ק א.

יד ברעלי ס"י קצו ס"ד וש"נ.

טו ט"א ס"ק א. אלה רבה ס"ק ב. וכו"ל לעיל ס"י קצו ס"ג.

טז ברעלי ס"י קצה ס"ד וש"נ.

סימן קצט

א חשנה נזה. א. מור וש"ע ס"א.

ב גמרא שם טו, ב.

ג פסקי ריא"ו ברכות פ"ו הלכה ה אות א. שלש גבורים

פ"ו (לא, א) אות ב. וראה גם לעיל ס"י קסו סמ"ו וש"נ.

ד רש"י שם ד"ה לא קבע. ט"ז ס"ק א. וראה גם לעיל ס"י קעז ס"ה.

א גמרא נזה. ב. מור וש"ע. וכו"ל בסידור.

ב בה"ג ברכות פ"ו. הובא בתוס' שם ד"ה רב זביד ורא"ש ברכות פ"ו ס"ט. מור וש"ע.

ג אולי צ"ל: קבע ס"ב וש"נ. וראה גם ס"י קצה ס"ה.

ד בה"ג תוס' ורא"ש שם. טור ושור"ע. וכו"ל בסידור.

ה ש"ע. וראה ט"ז ס"ק א.

ו ש"ע. לציוש דברי הגמרות ברכות פ"ו סק"ה. שירי נכנסת הגדולה ס"י קצה אות א. אלה רבה שם ס"ק ב.

ז לעיל ס"י נו ס"ב.

ח וכן הדין לענין ברוך שאכלנו אם גם הוא אכל, כדלקמן

ס"ב ולעיל ס"י קצה ס"ד. ונתבאר שם ושם שכן עקר.

ט מ"מ כאן שלא אכל עמהם אינו יכול לענות בו.

י גמרא שם. מור וש"ע.

י ברעלי ס"י קצב ס"ב. וראה תהלה לדוד ס"ק א. אנ"ק

ח"ח ע' תקנה. הע"ב תקנה ע' 14.

יא בה"ג שם. סמ"ג עש"ן כו בה"ל ברכת המזון. מור ורמ"א.

יב כ"ה לקמן ס"י רטו ס"ב וש"נ.